

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 4 2 D 1 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

GOSPODARSTVO

Izpitna pola

Četrtek, 29. avgust 2024 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, geotrikotnik ali ravnilo ter
numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja.*

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 20 krajših nalog, drugi del pa 5 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 40, od tega 20 v prvem delu in 20 v drugem delu. V prvem delu je vsak pravilen odgovor vreden 1 točko, v drugem delu pa je za posamezno nalogo število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Pri reševanju računskih nalog mora biti jasno in korektno predstavljena pot do rezultata z vsemi vmesnimi računi in sklepi. Rezultate zaokrožite na dve decimalni številki. Pri rezultatu mora biti vedno navedena tudi valuta oz. merska enota. V nasprotnem primeru se naloga oceni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 4 prazne.

Prazna stran

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. Podjetje Lek, d. d., proizvaja protibolečinske tablete Lekadol v nepretrganem ponavljajočem se procesu že veliko let. To je značilno za
 - A množični tip proizvodnje.
 - B posamični tip proizvodnje.
 - C serijski tip proizvodnje.
 - D likvidnostni tip proizvodnje.

2. Vsaka država si postavi ekonomske cilje. Ti cilji so
 - A gospodarska rast in čim nižja inflacija.
 - B zvišanje stopnje ravni cen in ohranjanje monopolov.
 - C zmanjševanje aktivne politike zaposlovanja in omejevanje proste konkurence.
 - D centralizacija državnih organizacij in zmanjševanje neenakosti med regijami.

3. Maja je nakup v spletni trgovini opravila prek NLB Klik. Za kakšno plačilo gre v takšnem primeru?
 - A Gotovinsko plačilo.
 - B Polgotovinsko plačilo.
 - C Brezgotovinsko plačilo.
 - D Posebno plačilo.

4. »Izdelki našega podjetja so namenjeni ženskam v aktivni dobi, starim od 25 do 45 let, ki imajo otroke in zato občutijo pomanjkanje časa.« V tem primeru je podjetje uporabilo naslednji kriterij/merilo segmentiranja trga:
 - A geografski.
 - B demografski.
 - C psihološki.
 - D vedenjski.

5. Cenovna elastičnost povpraševanja pokaže,
 - A kako sprememba gospodarskih razmer vpliva na ponudbo.
 - B kako sprememba ponudbe vpliva na ceno blaga.
 - C kako sprememba količine povpraševanja vpliva na spremembo cene.
 - D kako sprememba cene vpliva na spremembo količine povpraševanja.

6. Pogodbo o zaposlitvi delavca za delo v skladišču sestavi
- A komercialni oddelek.
 - B kadrovski oddelek.
 - C računovodstvo.
 - D tajništvo.
7. Podjetnik je z nakupom delnic postal 15-% lastnik delniške družbe. Sedaj
- A lahko podpisuje pogodbe za d. d.
 - B vodi d. d.
 - C ima pravico do glasovanja na skupščini.
 - D postane predsednik nadzornega sveta.
8. Jošt Jazbec podjetje zastopa le z določenimi pooblastili, v podjetju tudi ni redno zaposlen, za svoje delo prejema provizijo. Njegova funkcija v podjetju je funkcija
- A direktorja.
 - B prokurista.
 - C vodje prodaje.
 - D vodje sindikata.

Smiselno povežite stolpca tako, da v levi stolpec napišete številko pripadajoče rešitve iz desnega stolpca.

- 9.
_____ obveznost prodajalca	1 Predstavitev hladilnikov podjetja Gorenje družini Jerman.
_____ naloga prodajalca	2 Družina Jerman po elektronski pošti naroči izbrani hladilnik.
_____ obveznost kupca	3 Dobava hladilnika art. št. 2X73 in montaža v stanovanju družine Jerman.
_____ naloga kupca	4 Prevoz hladilnika art. št. 2X73 v stanovanju in plačilo v treh obrokih.

10.

- _____ industrijsko podjetje
- _____ obrtno podjetje
- _____ trgovsko podjetje
- _____ špeditersko podjetje

- 1 Ukvarja se z organizacijo odprave blaga s pomočjo prevoznikov.
- 2 Proizvodnja se opravlja le v majhnih serijah.
- 3 Temeljna naloga je posredovanje izdelkov med proizvodnjo in porabo.
- 4 Proizvodnja je serijska, naložbe v stalna in obratna sredstva so velike.

11.

- _____ ekonomska ovira
- _____ konkurenca
- _____ cena blaga
- _____ trg

- 1 Povezuje kupce in prodajalce, da določijo ceno in količino posameznih dobrin in storitev.
- 2 Vlada med tistimi, katerih je več na trgu.
- 3 Vrednost blaga je izražena v denarju.
- 4 Predstavlja velik zagonski kapital.

12.

- _____ regionalna diferenciacija cen
- _____ časovna diferenciacija cen
- _____ konkurenčno usmerjena politika cen
- _____ s preferencami kupcev povezana politika cen

- 1 Trgovina je prodajala enake kopalke marca po ceni 17,00 EUR, julija pa po ceni 27,00 EUR.
- 2 Enak pralni stroj slovenskega proizvajalca stane v Ljubljani 418,00 EUR, na madžarskem trgu, kjer ga prodajajo prvič, pa 208,00 EUR.
- 3 Akcijsko ceno za ajdov kruh z orehi je določila trgovina, da bi privabila kupce, ki sledijo novostim, in kasneje dvignila ceno.
- 4 Ker se je cena za storitve pri Telemachu povišala za 3 %, so temu sledili tudi T2, Telekom in drugi ponudniki.

- 13.
☐ strateški cilj	1	Letos bodo naši zaposleni prejeli božičnico.
☐ operativni cilj	2	Ostati želimo vodilni proizvajalec senčil v regiji.
☐ poslanstvo	3	V naslednjih sedmih letih načrtujemo nove investicije v nepremičnine.
☐ vizija	4	Našim kupcem želimo zagotoviti blago najvišje kakovosti.
- 14.
☐ realna gospodarska rast	1	Zadovoljuje potrebe družbe in ne ogroža prihodnjih generacij.
☐ prehitra gospodarska rast	2	Povzroča škodljive učinke za okolje.
☐ stopnja rasti BDP	3	Kazalnik primerjave uspešnosti med gospodarstvi.
☐ trajnostni razvoj	4	Gospodarska rast brez inflacije.

Določite pravilni vrstni red.

15. Staš Hočevar želi postati samostojni podjetnik in bi rad registriral svojo dejavnost. S številkami od 1 do 4 označite vrstni red postopka registracije.
- ☐ Za poslovanje Staš začne uporabljati svoj transakcijski račun.
- ☐ AJPES je Stašu izdal sklep o vpisu v poslovni register.
- ☐ Na portalu SPOT je Staš vpisal osebne podatke, EMŠO in davčno številko.
- ☐ Staš se je prijavil na FURS in davčnemu uradu sporočil podatke o lokaciji, številu računov doma in v tujini ter osebo, ki bo vodila knjige.

Odgovorite na vprašanja.

16. Prodajalec zelenjave vozi izdelke s kombijem na tržnico in v trgovine v Ljubljani. To mu vzame precej časa. Razmišlja o prodaji prek posrednikov. Katera politika trženjskega spleta je to?
-

17. V Supernovi so ob odprtju nove trgovine kupcem en teden ponujali 20-% popust. Kako imenujemo tak popust?
-
18. Katere prejemke štejemo med socialne transferje? Naštete dva taka prejemka.
-
19. Direktor Cvetko je od marketinškega oddelka zahteval izdelavo analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, preden jim bo odobril sredstva za radijski oglas. Kako se imenuje takšna analiza?
-
20. Kako imenujemo postopek, kadar v podjetju opravijo interni ali eksterni pregled pravilnosti poslovnih poročil ali poslovanja podjetja?
-

2. DEL

1. Perutnina Ptuj je mednarodna skupina podjetij z več kot 3700 zaposlenimi, v sedmih državah, s šestimi proizvodnimi obrati in tremi trgovskimi podjetji. Sodeluje z več kot 500 kooperanti. Svoje izdelke prodaja v več kot 20 državah po vsem svetu, kjer jih vsak dan uživa dva milijona potrošnikov. Je del skupine MHP, ki je tudi edina lastnica, in je ena od vodilnih mednarodnih skupin v živilskopredelovalni industriji, pa tudi eden najuspešnejših proizvajalcev perutninskega mesa v Evropi.

(Prirejeno po: <https://perutninaptujgroup.com/>. Pridobljeno: 2. 4. 2023.)

- 1.1. Ali je podjetje Perutnina Ptuj transnacionalna korporacija? Odgovor utemeljite.

(1 točka)

- 1.2. Navedite dva razloga, zakaj transnacionalna korporacija investira v tujini.

(1 točka)

- 1.3. Leta 2023 je bil za generalnega direktorja skupine Perutnina Ptuj imenovan Enver Šišić. Kaj so glavne naloge direktorja/menedžerja podjetja? Naštejte tri naloge.

(1 točka)

- 1.4. Podjetje je na trg poslalo novo salamo z okusom graha. Navedite en medij in eno promocijsko sredstvo, ki bi ju lahko uporabili za promocijo nove salame.

(1 točka)

2. Gostinsko podjetje je na spletu poiskalo ugodnega dobavitelja in naročilo 30 kosov namiznih prtov po ceni 40,00 EUR za kos z 22-% DDV in 170 kosov globokih krožnikov po ceni 3,00 EUR za kos, prav tako z 22-% DDV. Na zaključnici je bilo napisano, da gostinsko podjetje prevoznika izbere samo in zanj plača le 50,00 EUR z DDV.

- 2.1. Sestavite nabavno kalkulacijo za dobavo prtov in krožnikov in napišite odgovor, koliko znaša nabavna vrednost blaga.

Izračun:

Nabavna vrednost blaga znaša _____ EUR.

(1 točka)

- 2.2. Predlagajte gostinskemu podjetju tri kriterije za izbiro dobavitelja.

(1 točka)

- 2.3. Katera dokumentacija spremlja nabavo blaga? Naštejte tri dokumente.

(1 točka)

- 2.4. Gostinsko podjetje je z dobaviteljem sklenilo kupoprodajno pogodbo, v kateri so zapisali, da je rok dobave 15. september. Za kakšen dobavni rok gre?

(1 točka)

P 2 4 2 D 1 0 1 1 1 1

3. Največji slovenski mlinarji so se, kot kaže, leta 2020 na škodo kmeta dogovorili, kakšna bo odkupna cena slovenske pšenice. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence (AVK) je konec lanskega februarja proti podjetjem Mlin Korošec, Mlinopek, Mlinotest, Panvita in Žito začela postopek ugotavljanja kršitve zakona o preprečevanju omejevanja konkurence in evropskega pravila o konkurenci. Gre za največje kupce slovenske pšenice, ki naj bi se bili dogovorili in si izmenjali informacije o odkupni ceni pšenice v letu 2020. Po sestanku so družbe sprejele cenike, v katerih so vse določile isto odkupno ceno za posamezne kakovostne razrede pšenice oziroma določile odkupne cene, ki se med seboj razlikujejo zgolj minimalno.

(Prirejeno po: <https://vestnik.si/clanek/aktualno/pri-varuhu-konkurence-potrdili-kucanove-navedbe-ugotovljen-kartelni-dogovor-med-mlinopek-koroscem-mlinotestom-zitom-in-panvito-1020759>. Pridobljeno: 20. 1. 2023.)

- 3.1. Iz zgornjega članka poskusite razbrati, za katero obliko konkurence gre med podjetji, ki odkupujejo pšenico.

(1 točka)

- 3.2. V katerih panogah je ta oblika konkurence še značilna? Naštete dve panogi.

(1 točka)

- 3.3. Zgoraj naštetih podjetij naj bi se bila dogovarjala o odkupni ceni pšenice, sprejela naj bi bila tudi cenike in podobno. Kako imenujemo take dogovore med podjetji?

(1 točka)

- 3.4. Kdo bi imel največjo korist, če bi si zgoraj naštetih podjetij začela med seboj cenovno konkurirati?

(1 točka)

4. Kruh, živilska industrija, d. o. o., je proizvajalec pekarskih in slaščičarskih izdelkov, testenin in zamrznjenih izdelkov. Imajo tudi dejavnost maloprodaje. Konec leta je imelo podjetje v poslovnem poročilu naslednje podatke:

- osnovni kapital družbe: 14.500.000,00 EUR,
- prihodki od prodaje: 102.300.700,00 EUR,
- čisti dobiček: 2.900.000,00 EUR,
- število zaposlenih: 750.

- 4.1. Iz zgornjih podatkov izračunajte ekonomičnost in donosnost poslovanja.

Izračun ekonomičnosti:

(1)

Izračun donosnosti:

(1)
(2 točki)

- 4.2. Za podjetje Kruh, d. o. o., napišite primer, da bi šlo za povečanje širine proizvodnega programa (diverzifikacijo izdelkov).

(1 točka)

- 4.3. Maloprodajna cena mlečnega kruha je 3,80 EUR. Kolikšna je cena mlečnega kruha brez DDV?

Izračun:

Cena mlečnega kruha brez DDV je _____ EUR.

(1 točka)

5. V podjetju KO-SI, d. o. o., smo eden izmed vodilnih proizvajalcev tehnoloških izdelkov iz naravnih vlaken na evropskem trgu. Naši partnerji so globalna industrijska podjetja z vsega sveta. V svoje programe vključujemo le najboljše surovine, ki jih ponuja narava. Naše strateške surovine so kokosova vlakna, sisal, konoplja, morska trava, liocel, konjska žima, kašmir, ovčja volna in kamelja dlaka.

Z nenehnim razvojem tehnoloških procesov in uvajanjem novih naravnih materialov iz obnovljivih virov ustvarjamo vrhunske ekološke izdelke, ki jih prodajamo v več kot 30 državah. Izdelujemo posteljne vložke, izolacijo, embalažo ...

(Prirejeno po: <https://www.ko-si.si/>. Pridobljeno: 2. 4. 2023.)

- 5.1. Na podlagi zgornjega primera pojasnite pojem firma.

(1 točka)

- 5.2. Navedite eno gospodarsko dejavnost iz primarnega in eno gospodarsko dejavnost iz terciarnega sektorja, s katerima sodeluje opisano podjetje.

(1 točka)

- 5.3. Podjetje surovine kupuje tudi na borzi. Kaj omogoča borza podjetjem?

(1 točka)

- 5.4. V podjetju kombinirajo časovni in kosovni način obračunavanja plač/mezd. Pojasnite razliko med njima.

(1 točka)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran